Stellingen over ICT, precisielandbouw en -veehouderij ontlokken discussie

Ria Dubbeldam

Grafisch Atelier Wageningen
ria@gaw.nl

Zo'n tweehonderd aanwezigen stemden tijdens de interactieve slotsessie van de internationale conferentie JIAC in Wageningen over een reeks stellingen als 'Kunnen we de ethische Big Brother-discussies aan met de maatschappij?'. Een panel van vijf vertegenwoordigers uit wetenschap, bedrijfsleven en landbouw zorgden met hun persoonlijke reacties voor een levendige discussie.

Breed samengesteld panel

De aanwezigen in de grote hal van het Forumgebouw van Wageningen UR krijgen een digitaal stemapparaatje en op het podium treden vijf genodigden aan om inhoud en luchtigheid te geven aan de stemming. Het zijn:

- Frans Tijink, directeur IRS, het onderzoeks- en kenniscentrum voor de suikerbietenteelt. Hij kan gezien worden als een vertegenwoordiger van de suikerbietenindustrie;
- Arnold Bregt, hoogleraar Wageningen Universiteit bij Laboratorium voor Geo-informatiekunde en remote sensing, vorig voorzitter van het VIAS-bestuur;
- Eldert van Henten, hoogleraar Wageningen Universiteit bij leerstoelgroep Agrarische bedrijfstechnologie voor het thema open teelten;
- Han Swinkels, manager dierlijke sectoren bij de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO);
- Peter Groot Koerkamp, hoogleraar Wageningen Universiteit bij de leerstoelgroep Agrarische bedrijfstechnologie voor het thema veehouderij.

Een interessante mix deskundigen voor de Nederlanders, maar voor de vele buitenlandse conferentiegangers moet het bijna een gemis zijn dat er geen coryfeeën uit andere landen op het podium staan.

Algemene vragen

Kees Lokhorst

De stemming begint met enkele algemene vragen over de herkomst van de aanwezigen, het geslacht, het interessegebied en dergelijke. Zoals het op een conferentie gebruikelijk is, is het merendeel van de aanwezigen onderzoeker (73 procent), wat zeker invloed heeft op de antwoorden. Ook bescheiden aantallen mensen uit het bedrijfsleven en overheden zijn aanwezig. Kees Lokhorst, voorzitter van de conferentie en onderzoeker bij Animal Sciences Group van Wageningen UR, begint met de stellingen en ontlokt bij het panel reacties.

'Robots zullen alleen relatief eenvoudige menselijke handelingen gaan vervangen.'

Van de aanwezigen is 67 procent hier niet mee eens. Van Henten geeft het publiek gelijk. "Robots gaan ons zeker helpen bij complexe zaken, zoals oogsten in kassen." Daarbij komt herkenning van het te oogsten product kijken, en de beoordeling of het oogstrijp is. Daarna voert de robot oogst- en transporthandelingen uit.

'Sensoren, inclusief interpretatie, kunnen mensen niet overtreffen'

77 procent is het daar niet mee eens. Groot Koerkamp nuanceert die opvatting: "Sensoren kunnen dingen registreren die wij niet bij planten en dieren kunnen zien, horen of ruiken. Met sensoren maken we een nieuwe wereld zichtbaar." Swinkels voegt toe: "Toch zullen we altijd de mens nodig hebben om registraties van sensoren te interpreteren en in een grotere context te plaatsen. Hoe complexer het onderwerp, hoe meer we het denkvermogen van de mens nodig is. Sensoren hebben hun beperkingen."

'ICT-ontwikkelingen zullen vooral plaatsvinden in andere sectoren, denk aan consumentenelektronica. We hoeven het alleen maar gebruiksvriendelijk te maken voor de agrarische sector.'

59 procent denkt dat dit zo is. Bregt geeft voorbeelden, waar-

in hij dit ziet: “Eerst kwamen de navigatiesystemen voor de automobilist, daarna de stuurautomaatsystemen (autosteer) voor trekkerrijders.”

‘Wie kan het best de ‘praktische denkkracht’ van boeren mobiliseren? Boeren, wetenschappers, toepassingsgerichte onderzoekers, voedings- en voederindustrie, dienstverleners, adviseurs, overheidsorganisaties of anderen?’
De meningen zijn verdeeld. De aanhangers voor de categorieën boeren en toepassingsgerichte onderzoekers zijn met elk 28 procent het grootst. Groot Koerkamp: “We hebben alle groepen nodig. De focus hangt af van het type technologische ontwikkeling.” Swinkels: “Het is altijd belangrijk boeren bij ontwikkelingen te betrekken. Participatie is het kernwoord. Je ziet dat netwerkgroepen het innovatief proces stimuleren.” Van Henten is ‘geschokt’ door het lage percentage bij fundamenteel onderzoekers (7 procent). “Ook hier is contact met agrariërs van groot belang.”

‘Zijn de intensieve agrarische sectoren en de biologische landbouw de drijvende krachten achter agro-informatica, precisielandbouw en -veehouderij?’
Mee eens, zegt 49 procent, 37 procent is hiermee oneens en 14 procent weet het niet. Van Henten reageert op de rol van de biologische landbouw. “Ja, de biologische landbouw is zeker een drijvende kracht, hoewel een deel van de boeren heel traditioneel is.” Tijink: “Het gaat erom dat we mensen nodig hebben met een open blik, tot welke groep ze behoren doet er niet toe. De groep voorlopers en early adopters (samen 25 procent) pakken gemakkelijk innovaties aan, maar de grote middenmoot van 40 procent is lastiger in beweging te krijgen.”

‘Welke ketenpartners zullen de grootste gebruikers zijn van precisie- en ICT-gebaseerde applicaties en diensten? Boeren, loonwerkers, adviesdiensten, retailers, voedselindustrie, inspecteurs voedselveiligheid, algemene inspecteurs of anderen?’
De aanwezigen stemmen vooral op de boeren (31 procent), daarna volgen loonwerkers en adviesdiensten. Bregt: “Het hangt af van de applicatie en het probleem. Innovatie komt voort uit frustratie.” Swinkels: “De ketenpartijen doen veel. Het gebruik van data en de uitwisseling ervan in de keten zal sterk toenemen. De detailhandel wil tot op de boerderij weten hoe het voedsel is geproduceerd, bijvoorbeeld of het dierenwelzijn er in orde is.” Van Henten: “De keten is de toekomst. Helaas werkt onze leerstoelgroep nog niet met ze, maar we nodigen de ketenpartners hierbij uit.”

‘Wat zijn de belangrijkste drijfveren om applicaties en technieken aan te schaffen?’
Economisch voordeel voor boeren, vindt 51 procent. De andere opties arbeidsbesparing, sociale vrijheid, betere controle van plant, dier, grond et cetera scoren rond de 7 procent. Van Henten bevestigt het gevoel in de zaal: “Farmer profit, farmer profit, farmer profit.” De mening van Tijink staat hier haaks op: “Ik geloof er helemaal niks van. Het begint met de emotie; het willen hebben en dan pas: hé, ik kan er geld mee besparen.” Swinkels valt hem bij om een andere reden: “Vraag een fabrikant naar het succes van de melkrobot. Ik vraag me af of hij alleen kostenbesparing noemt. Een melkrobot geeft de melkveehouder vooral sociale vrijheid.” Groot Koerkamp mist een argument, waarmee ICT- en precisielandbouw veelal wordt gepromoot en waarmee de conferentie mee opende: “Verduurzaming zou een belangrijke motivatie moeten zijn.”

‘Kunnen we de ethische Big Brother-discussies aan met de maatschappij?’
32 procent voelt zich hier niet zo zeker over en 14 procent zegt ‘nee’ maar maakt zich er niet druk over. 13 procent zegt ronduit nee. Een iets groter deel staat aan de positieve kant van de streep met: ja, we hebben al sterke argumenten (16 procent) en ja, maar we moeten nog wel aan argumenten winnen (25 procent). Bregt ziet het als een niet te stoppen stille revolutie. Wat dat betreft zien sociaal wetenschappers niet wat in de samenleving gebeurt. Swinkels: “Ik neem alle bezwaren tegen ICT en precisietechnieken serieus. Zoniet, dan grijpt Big Brother je en zullen we beperkingen krijgen in de ontwikkeling van de agrarische sector.”

